

Kylä Euroopassa - Eurooppa kylässämme –esiselvityshanke

Toteuttaja	Maaseudun Sivistysliitto ry. / Pohjois-Suomen aluekeskus.
Vastuullinen johtaja	Paula Yliselä, toiminnanjohtaja
Yhteyshenkilöt	Hannu Salo, hankevastaava PL 11 69601 KAUSTINEN hannu.salo@pp2.inet.fi GSM 0400-567538 Elina Vehkala, aluepäällikkö Isokatu 19 B 14 90100 OULU elina.vehkala@msl.fi GSM: 040-5683404
Toteutusaika	15.10.2006 - 31.5.2007
Toimintaryhmä	Nouseva Rannikkoseutu ry (LEADER+)
Toimintalohko	Alueiden välinen ja kv -yhteistyö

Tiivistelmä

Esiselvityshankkeen tavoitteena oli selvittää kansainvälisen matkailunkehittämisen ja kylähankkeen toteuttamisedellytyksiä Pyhäjoella. Taustaa esiselvitykselle antoivat tuore Pyhäjoen kunnan matkailustrategia ja 14.9.2006 järjestetty keskusteluilta Pyhäjoella.

Esiselvityksen aikana haastateltiin kylien edustajia, hankkeesta mahdollisesti kiinnostuneita yrittäjiä ja muita tahoja sekä järjestettiin esiselvityksen teemoihin liittyviä kokoontumisia. Helmikuussa toteutettiin yhteistyömahdollisuuksia selvittävä opinto- ja neuvottelumatka pohjoisitalialaiseen Budoian kuntaan Montagna-Leaderin alueella sekä valmisteltiin vastavierailua Pyhäjoelle myöhemmin tänä vuonna. Kyläsuunnittelua pyrittiin edistämään eri tavoin.

Yhteistyöalueet Budoian kunnan kanssa voivat esiselvityksen mukaan kehittyä seuraavien teemojen ja jatkohankkeiden varaan: a) kestävä matkailu ja yrittäjävaihto (Leader-jatkohanke), b) koulujen kansainvälinen hanke (aluksi suoraa yhteydenpitoa, sitten esim. OPH:n tai Comenius-ohjelman tuella, c) Youth in Action yms. nuorten vaihto-ohjelmat, d) yrittäjien suorat yhteydet, tuotekehitys ja markkinointi. Leader-jatkohanketta on suunniteltu osana esiselvitystä, ja sitä voidaan jatkaa hankehakemukseksi yhteistyösopimuksineen kuluvan vuoden aikana uuden rahoituskauden ja kehittämisohjelmien täsmennyttyä myös Italiassa.

Kyläsuunnittelun tarpeet tulivat selvästi esiin kaikilla Pyhäjoen kylillä. Myös alueiden väliselle yhteistyölle perustaa luovaa suunnittelutyötä tekemään ehdotetaan kyläsuunnitelmahanketta, jossa kylän ulkopuolinen suunnittelija kokoaisi kylittäin tarpeet ja resurssit käytännön kehittämissuunnitelmiksi.

1. Esiselvityshankkeen tausta ja tarve

Euroopan Unioni tukee maaseudun kansainvälistymistä osana yhdentymiskehitystä. Leader+ -ohjelmassa on toimintaryhmien alueiden väliselle ja kansainväliselle yhteistyölle oma erityinen rahoituksensa. Kansainvälisissä hankkeissa hankepääöstä edeltää yleensä esiselvitys, joka tähtää varsinaisen hankkeen toteutusedellytysten selvittämiseen, hyvään valmisteluun ja onnistumisen varmistamiseen. Osana esiselvitystä laaditaan myös tarkempi sopimus tulevasta yhteistyöstä, jonka hakijatahot ja toimintaryhmät allekirjoittavat. Paikallisen toimintaryhmän ja alueen kannalta kansainvälisten hankkeiden toteutukseen voi kannustaa myös se, että niiden rahoitus ei ole pois paikallisten kehittämis- ja yrityshankkeiden rahoituskehuksesta.

Pyhäjoen kunnan matkailustrategiassa (1/2006) todetaan matkailun voivan tarjota merkittäviä elinkeinomahdollisuuksia. Pyhäjoelta löytyy lukuisia matkailuun soveltuvia, mutta toistaiseksi hyödyntämättömiä elementtejä ja resursseja. Näitä tulisi tuotteistaa pidemmälle ja ennen kaikkea löytää paikallisia tekijöitä ja yrittäjiä.

Maaseudun Sivistysliitto ry:n, Pyhäjoen kunnan ja Nouseva Rannikkoseutu ry:n yhteistyö käynnistyi kesällä 2006. Kunnan asukkaille järjestettiin ”Ideapaja” kansainvälisen hankkeen suunnittelua ja ideointia varten 14.9.2006. Tilaisuuteen osallistui 20 henkilöä. Keskustelun ja ideoinnin lopputuloksena sovittiin, että Maaseudun Sivistysliitto hakee esiselvityshanketta Nouseva Rannikkoseutu ry:ltä.

Maaseudun Sivistysliitto ry (MSL) käynnisti esiselvityshankkeen välittömästi saatuaan tiedon rahoittajan myönteisestä suhteutumisesta. Esiselvitystä varten kutsuttiin koolle työryhmä ensimmäisen kerran 19.10.2006 Pyhäjoen kunnanvirastoon. Ensimmäisen kokouksen perusteella kävi selväksi, että on tarpeen hakea esiselvityshankkeen toteutuksen jatkoa keväälle 2007. Torstaina 2.11. 2006 esiselvityshankkeen työryhmä käsitteli ja osaltaan hyväksyi jatkoajan perusteet. MSL haki ja sai esiselvitykselle jatkoajan 31.5.2007 saakka.

MSL on toteuttanut kansainvälisiä maaseudun kehittämishankkeita vuodesta 2003 lähtien. Hankkeiden tavoitteena on ollut suomalaisen maaseudun elinvoimaisuuden ja yrittäjyyden tukeminen. Toteutuksessa on ollut oleellista tiedon ja kokemuksen hankkiminen, vertaamalla oppiminen sekä verkostoituminen oman alueen ja eurooppalaisten yrittäjien kanssa.

Tavoitteet ja kohderyhmä

Esiselvityshankkeen päätavoite oli selvittää, onko matkailuun sekä alueen ympäristön ja kulttuurin elinvoimaisuuden kehittämiseen liittyvä hanke realistinen ja mahdollinen toteuttaa Pyhäjoen kunnan alueella. Samalla pyrittiin selvittämään, löytyykö hankkeelle sopiva yhteistyötaho tai toimintaryhmä Euroopasta. Osana hanketta selviteltiin kylien valmiutta osallistua alueiden väliseen hankkeeseen sekä ammattiin opiskelevien nuorten kiinnostusta asua Pyhäjoella ja toimia yrittäjänä valmistumisensa jälkeen.

Konkreettisina tavoitteina esiselvityksellä oli toteuttaa partnerinhakumatka Italiaan tarkoituksena löytää yhteistyökumppani ja laatia sopimus tulevasta yhteistyöstä sellaisen toimintaryhmän ja/tai kunnan kanssa, jossa matkailu ja sen kehittäminen kuuluu

kehittämisstrategiaan. Edelleen tavoitteena oli laatia varsinainen hankesuunnitelma yhteistyössä kunnan, yrittäjien ja nuorten edustajien kanssa seuraavien alustavien teemojen pohjalta:

1. Joulukuusenhaun MM-kisat; testiareenana ("toimiminen yhdessä", keruupiste potentiaalisille yrittäjille jne.)
2. Luonto- ja maisemamatkailu
3. Paikallinen kulttuuri (lähiruoka, perinteet, rakennukset, tarinat, taitelijat)
4. Nuoriso ja oppimisympäristöt

Teemoista kolme ensimmäistä valittiin Pyhäjoella pidetyn suunnittelupalaverin pohjalta, johon osallistuivat syyskuun tilaisuudessa valitut eri sidosryhmien edustajat. Neljäs esitettiin työryhmän palaverissa 2.11.2006.

Esiselvityshankkeen kohderyhmä oli laaja, aktiiviset Pyhäjoen kuntalaiset, nuoret, yrittäjät (matkailu, ruoka, ohjelmapalvelut) sekä kyläyhdistykset.

Esiselvityshankkeen toteutus

Esiselvityshankkeen työntekijänä käytännön toteutuksesta vastasi Hannu Salo MSL:stä. Hänen tukena toimi aktiivinen työryhmä, johon kuuluivat sivistystoimenjohtaja Antero Tervonen, kulttuuri-raittiussihteeri Marjo Luokkanen, vapaa-ajanohjaaja Maire Ekoluoma, perusopetuksen rehtori Arvo Helanti, projektipäällikkö Timo Perälä, maaseutuyrittäjät Toni Kippola ja Anneli Virkkala. Työryhmän kokouksiin osallistuivat lisäksi tarpeen mukaan Pyhäjoen kunnanjohtaja Mauno Peltoketo, toiminnanjohtaja Soila Haapsaari Nouseva rannikkoseutu ry:stä sekä toiminnanjohtaja Paula Yliselä ja aluepäällikkö Elina Vehkala Maaseudun Sivistysliitosta. Työryhmä kokoontui esiselvityksen aikana kaikkiaan neljä kertaa. Yhteistyökumppanin hakumatkalle osallistuneet kokoontuivat 1.2. ja 14.3.2007 ja vastavierailua valmisteleva työryhmä 3.4.2007.

Partnerinhaku-/opintomatka järjestettiin 19. – 22.2.2007. Siihen osallistuivat Maire Ekoluoma, Arvo Helanti, Toni Kippola ja Anneli Virkkala sekä Soila Haapsaari, Hannu Salo ja Paula Yliselä. Hankkeen ulkopuolella matkalla oli mukana myös Pohjois-Pohjanmaan kyläkoordinaattori Kaisa Uusioja. Vastavierailua valmistelemaan koottiin erillinen työryhmä Pyhäjoella. Se kokoontui 3.4. 2007.

Esiselvityksen aikana kontaktoitiin eri tahoja ja henkilöitä suoraan sekä eri tilaisuuksissa. Pyhäjoen kylille suunnattu, esiselvityshankkeen tavoitteista lähtevä iltatilaisuus järjestettiin keskiviikkoiltana 24.1. Pyhäjoen lukion auditoriossa.. Kylätoimikuntia ja -yhdistysten edustajia kutsuttiin Pirttikoskelle, Puttaan kartanoon 9.1. illalla kuulemaan ja keskustelemaan esiselvityshankkeen mahdollisuuksista sekä kunkin kylän vahvuuksista ja tarpeista alueiden väliseen yhteistyöhön. Kevään aikana hankevastaava kiersi tapaamassa kylä kerrallaan ihmisiä kertoen hankkeesta ja keräämässä kehittämistarpeita. Ammattiin opiskelevien nuorten halukkuudesta asua Pyhäjoella ja mahdollisesti toimia yrittäjänä tehtiin puhelinkysely.

Esiselvityshankkeesta laaditaan raportti, jota käsitellään esiselvityshankkeen aikana kokoontuneessa työryhmässä 14.5. Pyhäjoella ja hyväksytään toukokuun loppuun

mennessä. Raportin pohjalta valmistellaan varsinainen kehittämishankehakemus kesän ja alkusyksyn 2007 aikana.

Tulokset

Budoian kunnan alueella Pohjois-Italiassa on halukkuutta ja useita mahdollisuuksia yhteistyöhön Pyhäjoen ja laajemmin Nousevan rannikkoseudun kanssa. Partnerinhaku/opintomatkan tuloksista kertova matkaraportti on esitetty liitteessä 2. Yhteistyöalueet Budoian kunnan kanssa voivat esiselvityksen mukaan kehittyä seuraavien teemojen ja jatkohankkeiden varaan:

- kestävä matkailu ja yrittäjävaihto (Leader-jatkohanke)
- koulujen kansainvälinen hanke (eluksi suoraa yhteydenpitoa, sitten esim. OPH:n tai Comenius-ohjelman tuella)
- Youth in Action yms. nuorten vaihto-ohjelmat
- yrittäjien tuorat yhteydet, tuotekehitys ja markkinointi

Suoraan Leader-jatkohankkeen edellytyksenä olevaan sopimukseen ei esiselvityshankkeen aikana vielä päästy. Hankehakemuksen tarkentaminen ja hakemuksen jättäminen vaatii vielä lisää aikaa. Vastavierailu Budoiasta ja paikallisesta toimintaryhmästä, yhteistyösopimuksen allekirjoittaminen sekä italialaisen Montagna-Leaderin uuden ohjelmakauden kehittämisohjelman hyväksyminen tapahtuvat vasta esiselvityshankkeen jälkeen kuluvan vuoden aikana. MSL vastaa jatkohankesuunnitelman laadinnasta.

Kyläsuunnittelun tarpeet tulivat selvästi esiin kaikilla Pyhäjoen kylillä. Alueiden väliselle yhteistyölle perustaa luovaa suunnittelutyötä tekemään ehdotetaan kyläsuunnitelmahanketta, jossa kylän ulkopuolinen suunnittelija kokoaisi kylittäin tarpeet ja resurssit käytännön kehittämissuunnitelmiksi. Kylien esityksistä koottu lista kehittämistarpeista on esitetty liitteessä 3.

Puhelinkyselynä tehty kartoitus ammattiin opiskelevien nuorten halukkuudesta asua Pyhäjoella ja mahdollisesti toimia yrittäjinä on esitetty liitteessä 4. Sen mukaan työnsaanti ratkaisee asuinpaikan, mutta vain 28 vastaajasta vain pari hakeutuisi ensisijaisesti muualle kuin kotikuntaansa valmistumisen jälkeen. Kanta yrittäjänä toimimiseen oli varauksellisempi eikä kovin selviä johtopäätöksiä tästä voi puhelinkyselyn perusteella tällä otoksella tehdä. Yrittäjyys nähtiin pikemmin yhtenä mahdollisuutena työllistyä myöhemmin, mutta ensisijaisesti valmistumisen jälkeen pyritään palkkatöihin.

Esiselvityksen aikana vielä keväälle suunniteltu toinen kylien ilta Pyhäjoen lukion Pauhasalissa siirrettiin järjestettäväksi 25.9.2007. Tällöin jatkohankkeen hallinnollisista edellytyksistä ja kyläsuunnittelun mahdollisesta käynnistymisestä seudullisesti tiedetään enemmän.

Jatkotoimet esiselvityksen pohjalta

Pohjois-Italiasta Budoian/Montagna-LEADERin alueelta tullaan vastavierailulle Pyhäjoelle kuluvan vuoden elokuussa viikolla 34. Vierailua valmisteleva työryhmä pitää yhteyttä sähköpostilla ja kokoontuu tarvittaessa. MSL:n puolelta yhteyshenkilönä toimii aluepäällikkö Elina Vehkala. Tulijoita on näillä näkymin 5 – 6 henkeä Budoian kunnanjohtajan Antonio Zambonin ja Montagna-Leaderin toiminnanjohtaja Giuseppe Damianin johdolla. Tulkkina toimii Markus Castelluccio ja matkassa on ainakin kaksi yrittäjää. Vierailun teemana on bioenergia sekä yrittäjyys kylät ja kestävä matkailu huomioon ottaen.

Pyhäjoen kylien ilta toteutetaan 25.9.2007 Pauha-salissa. Tavoitteena tälle tammikuun kyläillan jatkona järjestettävälle illalle on koota jokaiselta Pyhäjoen kylältä keskeiset henkilöt pohtimaan mm. kyläsuunnittelun käynnistämistä ja oman kylän tarpeita. Kaksi tai useampikin kylä voisi löytää toisensa ja tuottaa mahdollisesti kyläsuunnitelmat yhteistyössä? Tätä yhteistä kokoontumista seuraisi sitten syksyn mittaan jokaisen kylän omat kyläsuunnittelutilaisuudet, joissa edustava osa kylää olisi mukana ja sitoutuminen kylän kannalta tärkeimpiin kehittämistoimenpiteisiin alkaisi hahmottua. Kunnan intressissä on kylien elävöittäminen, niiden omaehtoisuuden tukeminen ja hankerahoituksen turvaaminen omalle alueelle. Kyläillan toteutusvastuu on Pyhäjoen kunnalla, ja yhteyshenkilönä toimii Maire Ekoluoma. Tilaisuuden sisällöstä vastaavat MSL/Elina Vehkala ja Norsu ry/Soila Haapsaari. Norsu ry:ssä pohditaan yhtenä alkaneen rahoituskauden kärkihankkeena kyläkoordinaattorin rahoitusta. Hän voisi konkreettisesti auttaa kylän ulkopuolisena kyläsuunnittelutyötä.

Vastuu LEADER-jatkohankerahakemuksesta on Maaseudun Sivistysliitolla (aluepäällikkö Elina Vehkala ja vs. toiminnanjohtaja Heini Utunen-Ziv). Jatkohankesuunnitelma rakentuu elokuun mittaan, ja ensi syyskuun alussa se jätetään Norsu ry:lle. Kylät ovat tavalla tai toisella mukana jatkohankkeessa. Esiselvityksen työryhmä on käytettävissä jatkohankesuunnitelmaa evästämään.

Nuorisovaihto Pohjois-Italiaan näyttäisi Maire Ekoluoman mukaan mahdolliselta ensi keväänä CIMOn kautta saatavan rahoituksen turvin. 15 – 17-vuotiaita nuoria tulisi Pyhäjoen lisäksi Raahesta ja Vihannista.

Perusopetuksessa on valmiutta hakeutua yhteistyöhön. Jatko riippuu Budoian koulun halukkuudesta, mikä selvinnee vastavierailun yhteydessä. Jos sitä on, niin ei ole estettä esimerkiksi Comenius-projektin käynnistämiseksi varsinkaan, jos mukaan saataisiin kolmaskin partneri.

Hankkeen tuloksista laaditaan tiedote alueen tiedotusvälineille. Pyhäjoen Kuulumiset – lehteen Hannu Salo laatii suoraan tiiviin jutun esiselvityshankkeen tuloksista ja liittää mukaan muutaman kuvan kuvateksteineen toimituksen valittavaksi. Loppuraportti viimeistellyssä muodossaan toimitetaan työryhmälle sähköisesti viimeistään 9.6.2007 mennessä.

Pohdintaa

Esiselvityshankkeen kolme teemaa – luonto- ja maisemamatkailu, paikallinen kulttuuri sekä nuoriso ja oppimisympäristöt – voivat tukea toisiaan kansainvälisessä Leader-hankkeessa. Niiden toteutus rinnakkain toisi parhaan mahdollisen hyödyn. Pyhäjoen matkailustrategia osoittaa matkailun mahdollisuuksia selvästi löytyvän kunnan alueelta. Jatkohankkeen kannalta kohteissa, mahdollisuuksissa ja toimenpiteissä on suoraan monia ”kestävän matkailun” teemaan sopivia, mitä painotetaan myös Budoian kunnan ja laajemmin Montagna-Leaderin tulevassa kehittämisohjelmassa.

Toimijoiden löytäminen Pyhäjoen alueelta ja matkailullinen tuotteistaminen näyttää esiselvityksen pohjalta haastavalta. Lupaavia esimerkkejä tästä kuitenkin on, kuten esimerkiksi Päivä Pyhäjoella -matkailupalvelupaketin kokoaminen ja siihen liittyvän yhteistyön viriäminen osoittaa. Paikallinen ja seudullinen verkottuminen sekä laajempi yhteistyö matkailuyritysten kesken voi tarjota ratkaisuja nostaa Pyhäjoen keskeisiä kulttuurin ja luonnon vetovoimatekijöitä.

Italialainen yhteistyötaho on lupaava ja vastavierailun myötä yhteistyötä tarkentavaan sopimukseen on mahdollista päästä kuluvan vuoden aikana. Molempia osapuolia kiinnostavat yhteistyöaiheet ja –kohteet ovat osittain sellaisia, joita Leader-jatkohanke ei voi yksin pitää sisällään. Esimerkiksi puhtaasti nuorisovaihtoon tai koulujen yhteistyöhön tähtääville toimille on kuitenkin mahdollista saada muuta kautta täsmärahoitusta.

Kylätoimijat ovat Pyhäjoella tuoneet esiin tarpeita, jotka eivät suoranaisesti liity matkailuun tai alueen ympäristön ja kulttuurin vetovoimaisuuteenkaan. Näitä tarpeita on kirjattu ylös, vaikkei niitä välittömästi voidakaan sisällyttää jatkohankkeeseen. Ne jäävät kyläsuunnittelun lähtötiedoiksi. Aikanaan kyläsuunnitelmien pohjalta on luontevaa koota myös alueiden välisen yhteistyön ja kansainvälisen toiminnan mahdollisuuksia.

Leader-rahoituksella toteutuva kansainvälinen hanke fokuoitetu kestävään matkailuun ja yrittäjyyteen. Alueellisella ja kansainvälisellä vuorovaikutuksella voidaan saada aikaan sellaista, mikä ei pelkästään omilla ponnistuksilla olisi mahdollista. Alueiden välisessä hankkeessa partnerien on tunnettava toisensa ja oltava aidosti kuulolla pitempään. Vastavuoroisuus ja sitoutuneisuus ovat olennaisia lähtökohtia. Pienin, päättäväisin askelin eteenpäin tuntuu parhaalta tavalta edetä esiselvityshankkeen jälkeen. Lähikuukausina Montagna-Leader saa kehittämisohjelmansa vahvistettua ja uuden ohjelmakauden myötä myös kansainvälinen toiminta hahmottuu.

LIITTEET

- Liite 1 hankkeen tapahtumat aikajärjestyksessä
- Liite 2 matkaraportti partnerinhaku-/opintomatkasta Pohjois-Italiaan Budoian kuntaan ja Montagna-Leaderin alueelle 18. – 22.2.2007
- Liite 3 kooste kylien ajatuksista ja tarpeista kehittämisen suhteen
- Liite 4 ammattiin valmistuvien nuorten halukkuus asumiseen Pyhäjoella ja toimia yrittäjänä; puhelinkyselyn tulokset

LIITE 1

Hankkeen tapahtumat aikajärjestyksessä (työpäiväkirja)

Pvm	Tapahtuma	Kontaktoitu (hankkeen edunsaajat & sidosryhmät)
16.10.2006	Hankehallinnon perustaminen, taustoitus	4 henkilöä/puhelimitse ML, EV, MP, TK
18.10.2006	Työryhmäkokouksen valmistelu, asialista ja materiaalin tuottaminen	10 henk./spostilla, puhelimitse: SH, ML, ME, TP, AT, SR, AV, AH, MP, JS
19.10.2006	Työryhmäkokous kunnanvirastossa	Tapaaminen/työryhmä (8 henkeä)
20.10.2006	Kokousmuistio ja matkatoimistojen alustava kilpailutus	-
25.10.2006	Matkasuunnitelman laadinta, yhteydenpitoa Italiaan	Meili, puhelin/MC, ML
26.10.2006	Yhteydenpitoa Norsu ry:hyn, hankesuunnitelman muuttaminen (jatkoaika)	Puhelin, sposti/SH
27.10.2006	Italian matkan suunnittelu, yhteydenpito	Puhelin, sposti/MC, matkatoimistot, www- sivut
30.10.2006	Palaverin valmistelu	-
31.10.2006	Kylä Euroopassa hankkeen hallinto, torstain kokouksen valmistelu	Sposti / työryhmä + MC
2.11.2006	Työryhmäpalaveri, yhteydenpitoa ja muistio	Työryhmä (8 henkeä)
3.11.2006	Muistion ja tiedotteen laadinta	Sposti, Pyhäjoen Kuulumiset
9.11.2006	Muistio ja haastattelujen valmistelu	Sposti/ME, AT, TP, ML, AH, JS, AV, TK
16.11.2006	Haastatteluja Pyhäjoella	Tapaamiset/ ME, AT, TP, ML, AH
17.11.2006	Muistiot ja yhteydenpitoa	Sposti & puhelin/edelliset + JJ, TK
20.11.2006	Kokouskutsu, tilavaraus ja muistion toimittaminen	Sposti & puhelin/Työryhmä, yrittäjät
24.11.2006	Työryhmän kokous valmisteluineen & muistio	Tapaaminen/Työryhmä
1.12.2006	Italian matkan valmistelua ja yhteydenpitoa	Työryhmä + matkatoimistot, MC
11.12.2006	Kylien illan 24.1.2007 valmistelu	Puhelin, sposti/AV, ML,

		LS, MP
15.12.2006	Lehti-ilmoitusten laadinta mm. Kuulumiset - lehteen	Sposti/tiedotusvälineet
2.1.2007	Kokouskutsut 9.1., yhteydenpitoa	Sposti, puhelin/ työryhmä
4.1.2007	Nuorten puhelinhaastattelun valmistelu	Sposti, puhelin/ME, TP
8.1.2007	Lehti-ilmoituksen välittäminen lehtiin, asialista työryhmälle	Sposti/tiedotusvälineet, työryhmä
9.1.2007	Työryhmän kokous, muistion laadinta ja kylätoimikuntien edustajien tapaaminen Puttaalla illalla (6 henkeä)	Tapaaminen /työryhmä, AV, SV, SM, LS, EK
10.1.2007	Matkaohjelman valmistelu ja haastatteluja Pyhäjoella	Tapaaminen, sposti/JK-P, JS, JJ, TV, TK
12.1.2007	Muistion laadinta ja yhteydenpitoa	Sposti, puhelin/työryhmän jäsenet, kylätoimijat
15.1.2007	Haastatteluja, matkaohjelman valmistelua ja yhteydenpitoa Italiaan	Tapaamiset, puhelin, sposti/TK, AH, LS, SV, MC
17.1.2007	Nuorten puhelinhaastatteluja	Puhelin/vuonna 2004 peruskoulunsa päättäneet, ammattiin valmistuvat nuoret
18.1.2007	Nuorten puhelinhaastatteluja	Puhelin/ vuonna 2004 ja 2005 peruskoulunsa päättäneet
24.1.2007	Pyhäjoen Kylien ilta Pauha-salissa (28 henkeä) erillisen ohjelman mukaan, haastattelut	Erillisen nimilistan mukaan, TK, MI
25.1.2007	Hankehallintoa, matkalaskut yms.	-
29.1.2007	Nuorten puhelinhaastatteluja	Puhelin/vuonna 2005 peruskoulunsa päättäneet nuoret
30.1.2007	Hankehallintoa, mm. alustajien matkalaskut ja palkkiot 24.1. tilaisuudesta; matkapalaverin valmistelu, ohjelman päivitys ja yhteydenpito	Sposti, puhelin/matkalle lähtevät, 24.1. alustajat
1.2.2007	Kv-partnerinhakumatkan valmistelu ja matkapalaveri Pyhäjoella	Tapaaminen, sposti/matkallelähtijät + MC
2.2.2007	Haastattelut Liminka-/Keskikylässä	Tapaaminen/JJ, Sj
6.2.2007	Lehtijuttu Raahenseutuun, nuorten puhelinhaastatteluja	Sposti, puhelin/JK, vuosina 2005 ja 2006 peruskoulunsa päättäneet nuoret
7.2.2007	Matkaohjelman päivitystä ja informointia, yhteydenpitoa Italiaan	Sposti, Puhelin/MC, matkallelähtijät
12.2.2007	Matkan valmistelu, ohjelman viimeistely, matkavarausten vahvistaminen	Sposti, puhelin/ matkallelähtijät, matkanjärjestäjät
14.2.2007	Matkavalmistelut, budjetointi, yhteydenpito, muistiot	Sposti/ matkallelähtijät,
16.2.2007	Yppärin kylätapaaminen	TP, TK, JK-P
17.2.2007	Siirtyminen Pyhäjoelle lähtöä varten	-
18. – 22.2.	Opinto- ja kv-partnerinhakumatka Budoiaan ja Montagna-Leaderin alueelle Pohjois-	Matkalla olleet (AH, ME, TK, AV, SH, PY) &

	Italiaan	italialaiset yhteistyökumppanit
23.2.2007	Matkan jälkihoitoa, yhteydenpitoa	Puhelin, sposti/Matkalla olleet, MC
27.2.2007	Matkamuistion laadinta ja kustannusten laskenta	-
13.3.2007	Työryhmäkokouksen valmistelu	Sposti/työryhmä
14.3.2007	Työryhmän kokous ja matkan palautepalaveri	Työryhmä & matkalla olleet
19.3.2007	Muistio 14.3. kokouksesta, yhteydenpitoa	Sposti/työryhmä
21.3.2007	Juttu Pyhäjoen Kuulumiset –lehteen sekä Nuorten puhelinhaastatteluja	Sposti, Puhelin/Vuonna 2006 peruskoulusta valmistuneet mmattiin opiskelevat pyhäjokiset nuoret
26.3.2007	Matkaraportin 18. – 22.2007 koostamista. yhteydenpitoa	Sposti, puhelin/Matkalla olleet
28.3.2007	Matkaraportin viimeistely, puhelinhaastattelu	Puhelin/JS, PS, TK
30.3.2007	Matkraportti ja hankesuunnitelmaluonnos	Sposti/työryhmä
3.4.2007	Vastavierailua valmisteleavan työryhmän kokous, yhteydenpitoa Italiaan	Tapaaminen, puhelin/ME, TK, ML, AH, AT, MC
13.4.2007	Loppuraportin kirjoittamista, haastatteluja puhelimitse	Puhelin/vuosina 2005 ja 2006 peruskoulunsa päättäneet, ammattiin valmistuvat pyhäjokiset nuoret
16.4.2007	Puhelinhaastatteluja, loppuraportin koostamista	Puhelin/Pyhäjokiset nuoret, kuten edellä + JS, TK
24.4.2007	Loppuraporttiluonnoksen tekoa, haastatteluja puhelimitse	Kuten edellä
25.4.2007	Norsu ry:n kyläilta Rantsilassa	TK, MI, LE, MR, ET, TM
27.4.2007	Loppuraporttiluonnoksen hiomista	-
2.5.2007	Yhteydenpitoa	Sposti, Puhelin/Vastavierailutyöryhmä
4.5.2007	Työryhmäkokouksen valmistelua, aineiston koontia	-
11.5.2007	Työryhmäkokouksen valmistelu	-
14.5.2007	Työryhmän kokous	Työryhmä
22.5.2007	Loppuraportin viimeistelyä kommenttien pohjalta	
31.5.2007	Loppuraportin ja tiedotteiden laadinta ja välittäminen eteenpäin	Työryhmä, tiedotusvälineet

Liite 2

**Matkaraportti 28.3.2007/
Hannu Salo**

Hankkeen nimi	Kylä Euroopassa – Eurooppa kylässämme -esiselvityshanke
Toteutusaika	15.10.2006 - 31.5.2007
Toteuttaja	Maaseudun Sivistysliitto ry. / Pohjois-Suomen aluekeskus
Hankkeen johtaja	Paula Yliselä, toiminnanjohtaja Maaseudun Sivistysliitto ry Eerikinkatu 28 00180 Helsinki
Yhteyshenkilöt	Hannu Salo, hankekoordinaattori Maaseudun Sivistysliiton Länsi- ja Keski-Suomen aluekeskus PL 11, 69601 KAUSTINEN hannu.salo@pp2.inet.fi GSM 0400-567538 Elina Vehkala, aluepäällikkö Maaseudun Sivistysliiton Pohjois-Suomen aluekeskus Isokatu 19 B 14, 90100 OULU elina.vehkala@mssl.fi GSM: 040-5683404
Matkan kohde	Italia, Friuli – Venezia Giulian maakunta (Montagna-LEADERin alue) ja Budoian kunta
Matkan ajankohta	18. – 22.2.2007

Matkan tavoite Kartoittaa mahdolliset yhteistyötahot ja –alueet potentiaaliselta Leader-alueelta ja laatia sopimus tulevasta yhteistyöstä sellaisen toimintaryhmän ja/tai kunnan kanssa, jossa matkailu ja sen kehittäminen kuuluvat niiden kehittämisstrategiaan.

Osallistajat Ekoluoma Maire, vapaa-ajanohjaaja, Pyhäjoen kunta
Haapsaari Soila, toiminnanjohtaja, Norsu ry
Helanti Arvo, perusopetuksen rehtori, Pyhäjoen kunta
Kippola Toni, maaseutuyrittäjä, Pyhäjoen Parhalahti
Salo Hannu, hankekoordinaattori, Maaseudun Sivistysliitto
Uusioja Kaisa, koordinaattori, Pohjois-Pohjanmaan liitto
(hankkeen ulkopuolinen, ei hankekustannuksiin!)
Virkkala Anneli, matkailu- ja hyvinvointipalveluyrittäjä, Pyhäjoen
Pirttikoski
Yliselä Paula, toiminnanjohtaja, Maaseudun Sivistysliitto

Yleistä alueesta

Friuli-Venezia Giulian maakunta sijaitsee Pohjois-Italiassa naapureinaan Slovenia idässä, Itävalta ja Sveitsi pohjoisessa. Maakunnassa korkeuserot ovat merenpinnan tasosta aina 2800 metriin saakka. Adrian meren rannikolta pohjoiseen ulottuu noin 80 km tasanko, joka juuri Budoian kunnan alueella vaihtuu vuoristoksi, Friulin Dolomiiteiksi. Maakunnan luonto on suuri rikkaus asutuksen ja erilaisten maankäyttömuotojen puristuksessa; sieltä löytyy pieneltä alueelta erilaisia pienenoisilmastoja, maaperätyyppejä ja kasvillisuusalueita. Luonnonsuojelualueita ja kansallispuistoja onkin maakunnassa useita.

Maatalouden harjoittamisella on esihistorialliset perinteet; vaikutteita on tullut Keski-Euroopasta, Välimeren maista ja Balkanilta. Ilmaston ja maaperän tarjoamat mahdollisuudet ovat auttaneet monipuolisen elintarviketuotannon kehittymiseen. Alueen pääasialliset tuotteet ovat viini, kinkku, pasta ja juusto. Maatalous on muuttunut paljon ja sen suhteellinen osuus vähentynyt. Maanviljely on edelleen vahvasti perheviljelmäpohjaista. Budoiaassa on 4 – 5 karjatilaa ja noin 10 km:n säteellä useita hedelmä- ja viinitiloja. Alueen viinituotanto on 8 miljoonaa litraa. Maissia viljellään laajasti rehuksi.

Toinen perinteinen elinkeino on ollut kivirakentaminen. Se perustuu osittain alueen hohkaiseen, ”karsiseen” kiveen, jota on ollut helppo työstää. Alueelta on lähtenyt kivirakentajia Pariisiin, Wieniin, Bulgariaan, Romaniaan ja Saksaan. Kivirakentaminen työllisti ensimmäiseen maailmansotaan saakka, sitten se vaihtui betoniin. Alueelta lähti paljon väkeä esim. Ranskaan ja Italian isoihin kaupunkeihin rakentajiksi. Ravintola-ala alkoi myös kasvaa viime vuosisadan toisella kymmenellä. Metalliteollisuus alkoi nousta toisen maailmansodan jälkeen. Toisen maailmansodan jälkeinen teollistuminen on muuttanut etenkin tasankoalueita. Muutto maaseudun vuoristoalueilta kasvukeskuksiin vilkastui. 1950-luvulla syntyivät suurimmat yritykset, kuten Casagrande ja Chimolai.

Www-linkkejä: www.alpenallianz.org
www.montagnaleader.org
www.parks.it/parco.dolomiti.fiulane/index.html

Budoian kunta

Budoian kuntaan kuuluu kolme taajamaa: Dardago, Budoia ja San Lucia. Budoiaassa on on 2500 asukasta ja koko kunnassa yhteensä noin 6200 asukasta. Budoiaasta on merelle tasankoa pitkin etelään päin n. 60 km. Pohjoiseen päin nousee vuoristo. Kunnan korkeuserot ovatkin melkoiset 150 – 1900 metriin. Alueen peruskallio on karsti, huokoista kalkkikiveä, jolle on tyypillistä veden imeytyminen kalkkipitoisen kiven halkeamiin ja rakosiin ja kalliopohjaveden muodostuminen (Slovenian puolella myös laajojen tippukiviluolien muodostuminen. Budoian alueella on lähteitä, joista saa alkunsa mm. Livenza-joki. Alueella on asuttu neoliittiselta ajalta alkaen. Historia tiedostetaan ja vaikuttaa osaltaan asukkaiden identiteettiin. Paikkakunnalla on tehty myös paljon töitä paikallisidentiteetin vahvistamiseksi. Erikoista on

ainakin suomalaisesta näkökulmasta katsoen ollut, että Budoiaista on yritetty aina pitää yhteyttä täältä lähteneisiin. Nykyään työllisyystilanne on hyvä, vaikka nuorille ei tahdo heti löytyä koulutusta vastaavaa työtä.

Kuntaan muuttaa uutta väkeä, nuorta ja vanhaa, aikoinaan 1950-luvulta alkaen täältä poismuuttaneita mutta myös väkeä EU:n ulkopuolelta. Siirtolaisia on 8% kunnan väkiluvusta. Nuorien perheiden myötä parhaillaan suunnitellaan mm. Budoian koulun laajennusta. Jo kuluvana vuonna investoidaan uuteen 330 000 euroa maksavaan puuta ja hakkuutähdettä käyttävään 700 kW:n biolämpölaitokseen kanaaleineen, joka korvaa kaasua ja josta lämpö jaetaan viiteen kunnan keskustan rakennukseen. Toinen kunnan kehittämisen painopiste kuluvana vuonna on koulujen organisointi oppilasmäärän kasvaessa ja nykyisten koulujen jäädessä ahtaiksi. Dardagossa on esikoulu 3 – 6-vuotiaille, Budoiaassa 6 – 10-vuotiaille ja sitä vanhemmille koulu on Avianossa. Kolmantena painopisteenä on matkailun, kestävän turismin kehittäminen. Alueella ei ole infrastruktuuria massaturismille vaan ainut mahdollisuus on ”vihreän turismin” kehittämisessä. Avianon kunnassa on Piancavallon hiihtokeskus. Kasvu on myönteistä, mutta kunnan hallinnossa on oltava varovainen, jotta investointeihin riittää raha tulevaisuudessakin.

Kunnan hallintoon kuuluu kaupunginjohtajan lisäksi 12 valtuutettua. Työntekijöitä kunnanvirastossa on 17, joista 2 terveydenhoitajaa ja 3 työntekijää teknisellä puolella. Opetushenkilöstöä ei lasketa tässä kunnan työntekijöiksi. Budoiaassakin kuntien yhteistyön lisääminen on ajankohtainen asia. Kunta pyrkii myös teettämään mahdollisimman paljon ulkopuolisilla, mistä esimerkkinä koulun ruokalatoiminnan järjestäminen paikallisen viljelijöiden luomuosuuskunnan ja –hankintarenkaan kautta (tästä enemmän selostusta tiistain osuudessa, jolloin vierailimme koulun ruokalassa). Antonio Zambon on ollut mukana toistakymmentä vuotta kunnan hallinnossa, ja aika on ollut mielenkiintoista.

Teollisuus on nykyään alueen pääelinkeino. Puusepänteollisuus on vahvaa. Viime aikoina metalliteollisuus, mm. Electroluxin kodinkonetehtas, on antanut uusia työtilaisuuksia. Noin 15 km:n päässä on USA:n lentotukikohta Aviano, jonka 3500 sotilaan perheestä noin 10% asuu Budoian alueella. Näistä tulee kuntaan lähinnä vuokratuloja, koska tukikohdassa on amerikkalaisille omat markettinsa ja muut palvelut,

www.budoia.it

Matkakertomus

Sunnuntai 18.2.2007

Matka alkoi Pyhäjoelta Anne Anttilan tilataksilla Oulun lentokentälle, jossa oli kokoontuminen lähtöselvityksessä (Anneli, Arvo, Maire, Toni ja Hannu) klo 9.40. Lähtö Oulusta klo 11.00 Helsinkiin (Paula ja Kaisa liittyivät mukaan), josta edelleen klo 13.45 Brysseliin ja sieltä klo 20.55 Venetsiaan, jossa perillä 22.35. Odottelut ja lentomatka antoivat hyvin aikaa keskusteluihin ja mahdollisuuden orientoitua matkan tavoitteisiin.

Perillä Marco Polon kentältä otimme netin kautta vuokratun pikkubussin ja Toni ajoi navigaattorin opastamana melko suoraan 88 km koilliseen Budoiaan. Majoituimme perhehotelli Cá del Boscoon pikkukaupungin laidalle paikallista aikaa n. klo 00.30 isäntäväen luovutettua meille avaimet ja vesipullot. Huoneet olivat miellyttävä yllätys kaikille ja hotellin taso muutenkin.

Maanantai 19.2.2007

Aamun ajoitus oli inhimillinen; aamiaisellekin mentiin vasta klo 9.00 paikallista aikaa. Virkuimmat olivat jo käyneet aamukävelyllä ja ihailmassa kaunista säätä ja kaupunkia. Tulkkimme ja oppaamme, Markus Castelluccio, liittyi aamiaisen aikaan seuraamme. Tyypillisellä kahvi – voisarvi – juusto –aamiaisella jaksoimme hyvin lähteä kävellen lämpimässä säässä kunnantalolle.

Klo 10.30: Tapaaminen Budoian kunnassa, Budoian kunta ja Ekomuseo. Kunnanjohtaja Antonio Zambon ja apulaiskunnanjohtaja Janna Pietro

Antonio Zambon ja Janna Pietro toivottivat seurueemme lämpimästi tervetulleiksi. He kertoivat hyvin jäsennellysti taustaa alueesta ja Budoiaista. Osa tästä esittelystä käy ilmi jo edellä kirjoitetusta. Kysymyksille oli sijansa ja ehkä ainakin minulle yllätykseksi, kunnanjohtaja Zambon meni suoraan asiaan myös yhteistyömahdollisuuksien esittelyssä ottaessaan puheeksi teemat kestävä matkailu, bioenergia ja yleisen myönteisyyden verkottumiseen ja alueiden väliseen yhteistyöhön.

Budoia on mukana EU-osarahoitteisissa hankkeissa. Meneillään on kaksi suurempaa projektia, ”River Basin Agenda” (valuma-alueiden hoitoa ja kunnostusta) ja ”DYNALP” (paikallinen kestävä kehitys). Näihin hankkeisiin liittyy suoraan useamman kunnan yhteinen Ekomuseo, joka on juuri aloittanut toimintansa ja sijaitsee vähän ylempänä vuoristossa .

Alppikuntien yhdistys

Budoia ja erityisesti Antonio Zambon on ollut aktiivinen toimija Alppimaita käsittävän Alppikuntien yhdistyksen, Alpen Allianzin toiminnassa (<http://www.alpenallianz.org/>). Yhdistys perustettiin alun perin Budoiaassa reilu 10 vuotta sitten 28 kunnan voimin. Se käsittää nykyään 270 kuntaa kuudessa maassa Ranskasta Sloveniaan Kaikki kunnat ovat allekirjoittaneet yhteisen sopimuksen, Alpine Convention’in tavoitteet Alppialueen kestävästä kehityksestä. Jäsenkunnat ovat sitoutuneet paikalliseen, asukaslähtöiseen kehittämiseen alueensa ekologisen, sosiaalisen ja taloudellisen tilanteen parantamiseksi. Olennainen osa tätä työtä on tiedon ja kokemusten jakaminen tässä verkostossa järjestämällä säännöllisiä tapaamisia, konferensseja ja opintokäyntejä. Toiminta on saanut tunnustusta EU:ta myöten, ja toimintamallia on parin viime vuoden aikana viety myös Kaukasuksen vuoristoalueille. Budoiaassa yhdistyksen kautta toteutuneita kehityksen mukaisia hankkeita ovat olleet mm. DYNALP ja Ekomuseo. Antonio Zambonin mukaan yhdistyksen ansiota on myös henkisen ilmapiirin avautuminen bio- ja aurinkoenergialle sekä energiansäästölle.

Ekomuseo

Ekomuseo Cassilliossa on yksi 26 Italian Ekomuseosta, jotka esittelyn perusteella vastannevat suomalaisittain lähinnä kansallispuistojen opastuskeskuksia. Ekomuseon tunnuksena on friulin kielellä ”Lis Agonis”, mytologinen naishahmo, jolla on pukin sarvet. Ekomuseon teemana on vesi, käsityöt ja paikallisen ruoan valmistus. Budoian ja sen ympäristökuntien Ekomuseoon kuuluu opastuskeskuksen lisäksi merkittäviä teemapolkuja, majoja ja telttapaikkoja ja maastopyöräreittejä. Alueelta löytyy Maailman nuorten vuoreksi nimetty huippu. Viime elokuussa toteutettiin ensimmäistä kertaa nuorille suunnattu vaellus, jossa vesipisaran matkaa seurattiin vuoren huipulta merelle saakka. Koululaiset käyvät vierailemassa Ekomuseossa toukokuusta alkaen. Tämän vuoden tapahtumiin kuuluu myös 800 – 1000 suunnistajaa kokoava kilpailu. Nämä kaikki edustavat alueella tavoiteltua kestävää sekä luontoa hyödyntävää ja kunnioittavaa turismia.

Klo 12.30 Lounas ravintola ”il Refugioissa”

Ravintola sijaitsee Budoiaista ja Dardagosta muutamia kilometrejä pohjoiseen, vuoren rinteellä kauniilla paikalla. Parkkipaikalta oli näkymä vuorenrinteelle, jossa pari vuorikiipeilijää kapusi pystysuoraa karstikiviseinämää ylöspäin. Ravintolarakennus on kunnan omistama mutta yrittäjille vuokrattu. Se on entisen paimenmajan ympärille kehittynyt viihtyisä pieni ravintola, jonka vierailijoista yrittäjäpariskunta toi mieluusti esille mm. presidentti Bill Clintonin. Makuasioista ei tarvinnut kiistellä, kun kaikille maistui paikalliset juustot ja muut seudun herkut ☺. Keskusteluissa hahmottui perheyrittäjyys ja kunnan myönteinen, joustava asenne yrittäjiä kohtaan.

Klo 14.30: Vierailu Bruno Casagranden viini- ja oliiviviljalla

Budoian naapurikunnan Canevan puolella sijaitsee Casagranden viini- ja oliiviviljalla. Se on rakennus- ja konekonsernin perustajan, Bruno Casagranden eläkepäivien harrastus. Hänen neljä lastaan pyörittää nyt kolmelle mantereelle ulottuvaa liiketoimintaa, joka työllistää 26 000 ihmistä. Urakoista mainittakoon Tsernobylin reaktorien betonivalu onnettomuuden jälkeen 1986 ja Ateenan viime olympialaisten stadionrakennus. Maanrakennus- ja kaivoskonetoimiala on kasvanut yritysostoin ja näihin koneisiin liittyvän erikoisosaamisen kehittymisen kautta. Konserni lähti kasvamaan 1950-luvulla Brunon ja toisen työntekijän ostettua konkurssiin menneen rakennusliikkeen, jossa olivat töissä.

Viime vuodet Bruno vaimoineen on voinut keskittyä täysin 18 hehtaarin viiniviljelyksen ja 50 hehtaarin oliivitarhan hoitoon. Tilan tuotteita maisteltiin ja myös ostettiin. Loppukesällä ja syksyllä tilalle voisi jopa tulla töihin viininkorjuuseen, mikä pantiin mahdollisuutena merkille. Tyypillisenä alueen tilana, josta omistaja myös eläisi, ei tätä parhaalla tahdollakaan voinut pitää. Sen sijaan viini- ja oliivituotantoa esittelevänä kohteena ja mielenkiintoisena yrityksen kasvutarinana paikka hakee vertaistaan.

Klo 16:00: Vierailu Gorgazzo ja Livenza –joen lähteillä

Antonio Zambon johdatti meidät Canevan ja Budoian välillä sijaitsevalle alueelle, josta Livenza-joki saa alkunsa. Kirjaimellisesti karstikivestä pulpuuva vesi tulee vuorilta kallion sisässä parhaimmillaan kymmeniä kilometrejä ja saa aikaan pienen joen alun heti lähteeltä alkaen. Matkaa Aegeanmereen on vajaa 60 km. Tätä jokea seuraili myös viime kesäinen nuorten vaellus ”Vesipisaran matka vuoristosta mereen”, jossa testattiin kestävän matkailun yhtä tuotetta ja luotiin pohjaa myös kansainväliselle nuorisovaihdolle.

Toinen vastaava pienen Gorgazzo-joen alkulähde on San Luciassa. Täällä vedenalainen luola ulottuu kymmeniä metrejä syvälle kallioon. Harrastajasukeltajat ovat tutkineet sen onkaloita kirkkaassa vedessä vuosikaudet. Vesi on ympäri vuoden 8 – 9 asteista. Parhaiten kumpikin kohde selviää oheisesta kuvasta.

Klo 20:00: Päivällinen Cá del Bosco –hotellissa

Ensimmäisen vierailupäivän antia sulateltiin illallisella hotellissa. Vaikutteita ja kokemuksia jaettiin, ja niiden täydentämiseen saatiin Markukselta vielä hyvää taustatietoa. Ruoka oli taas ”molto buon”; paikallisia aineksia jälleen nerokkaasti yhdistellen. Täällä syödään viihtymisen ja sosiaalisuuden takia, ei vain nälän tunteen poistamiseksi!

Tiistai klo 9.00: Vierailu Stella Paolinon tilalla

Stella Paolinon tila on keskikokoinen osuuskuntamuotoinen maitotila, johon kuuluu myös viininviljelystä. Tilaa isännöi Mirco Stella yhdessä veljensä, isänsä ja tämän veljen kanssa. Kun Mirco tuli isännäksi, tilalla oli 40 lypsävää, nyt lehmiä on 100. Peltoa on 70 hehtaaria, josta puolet vuokratapelta. Tilalla on pitkät perinteet maidon ja viinintuotannossa, eivätkä isännät tienneet monennessako polvessa ollaan. He totesivat sen olevan geneeissä ☺. Toisaalta he eivät osaa esimerkiksi omenanviljelyä eli he tekevät minkä parhaiten osaavat. Maataloutta harjoittavat lähes yksinomaan täällä ne, jotka ovat näihin töihin kasvaneet.

Työvoimaa palkataan kiireaikoina vielä muutamia lisää. Karjarodut ovat italialainen punatäpläinen lehmärotu, Simmental ja Holstein. Näistä 80 – 90 on kulloinkin lypsäviä. Maito käytetään lähinnä erilaisiin juustoihin läheisessä Fontanafreddan juustolassa. Erityisesti paikallinen italialainen lehmärotu sopii juustontuotantoon, koska sen maito sisältää sopivasti proteiineja ja rasvaa. Vuodesta 2002 saakka on tuotettu korkealuokkaista maitoa EU:n säännösten mukaan, jonka alkuperä voidaan tarkistaa. Tämän myötä tarkastukset ovat lähes jokapäiväisiä.

Navettana toimii paalujen varaan rakennettu kevyt parsipihatto. Se on 12-paikkaista lypsyasemaa lukuun ottamatta oikeastaan vain katos, jonka seiniä voi nostaa. Huomiota kiinnittivät kookkaat puhaltimet, joilla tilaa voidaan viilentää kuumina kesäkuukausina, jolloin maidon tuotanto saattaa laskea jopa 4 litralla päivässä lehmää kohden. Karjan kasvatusta ei poikennut mitenkään merkittävästi suomalaisista olosuhteista. Poikimisia tulee tasaisesti ympäri vuoden, jolloin maidontuotantokin on tasaista, vaikka kuuma kesäkausi vähän verottaakin tuotantoa. Ruokinnassa noudatetaan poikimisen ja eläimen iän mukaan viittä eri ruokintatyyppiä, joissa valkuaisen ja kivennäisten osuudet vaihtelevat. Rehu on pitkälle maissipohjaista ja se saadaan soijaa lukuun ottamatta omalta tilalta.

Viinituotannossa rypäleet myydään suurimmalta osin osuuskunnalle, mutta myös omaa Merlot-viinin tuotantoa aina pulloon saakka harjoitetaan. Vierailu päättyi talon viinin ja Montasio-juuston maistamiseen kauniissa auringonpaisteessa.

Ti klo 10.30 Vierailu Fontanafreddan juustolassa

Fontanafredda on osuuskunta, johon kuuluu 17 maitokauppaa ja juustola. Se järjestää maidonkeräilyn 42 maitotilalta, joilta juustonvalmistukseen tulee päivittäin 20 tonnia maitoa. Juustolassa tuotetaan kolmea erilaista juustoa: Latteriaa (vähintään 30 päivän kypsymisaika), Montasiota (>60 pv:n kypsymisaika) sekä Mozzarellaa (lähinnä pizzan valmistukseen).

Juustonvalmistus alkaa tankkiauton tyhjennettyä lastinsa pastöroitavaksi 72-asteessa 10 sekunnin ajan. Vain alle 60 päivän kysymisajan vaativat juustot tehdään pastöroidusta maidosta eli Latteria ja Mozzarella. Pastöroinnin jälkeen tai Montasion tapauksessa suoraan tankkiautosta maito lasketaan 4 tonnin terässammioihin. Maidon alkuperä on tarkkaan selvillä eli jokaisen tilan maito tiedetään, missä 4 tonnin sammiossa se kulloinkin on. Ensimmäisen kerran maitoon kosketaan vasta, kun juoksutinta sisältävää juustomassaa valutetaan juustomuottiin. Juoksutusta eli veden poistamista juustomassasta täydennetään puristamalla muotissa olevaa aihiota. Veden poistuttua riittävästi muotti poistetaan, juustotahkot leikataan ja viedään 17%:n suolaliemeen juustolaadusta riippuen 2 – 4 päiväksi. Rasvaa juustoissa on noin 50%.

Montasio-juusto varastoidaan vähintään kahdeksi kuukaudeksi kellariin, jossa lämpötila on 7 – 9 astetta ja kosteus 80%. Kahden kuukauden varastoinnilla saadaan puolikovaa Montasiota, mutta varastointia jatkamalla aina 3 – 4 vuoteen saakka juusto kovettuu edelleen, kun siitä poistuu vettä. Varastoinnin päätyttyä juusto puhdistetaan pintahomeesta ja pakataan. Vaihtoehtoisesti se sivellään oliiviöljyllä ja kypsytystä jatketaan öljyttynä. Fontanafreddassa ei valmisteta kovin paljoa maustettuja ja erikoisjuustoja. Jotain kuitenkin, esimerkiksi viinirypäleiden päällä kypsytettyä juustoa sanotaan ”humalaiseksi juustoksi” ja pieniä määriä paprikalla ja pippurilla maustettua Montasiota.

Juustomaistiaisissa kävi havainnollisesti ilmi, kuinka kysymisaika vaikuttaa juuston makuun ja rakenteeseen. Kovia juustoja suositaan talvella ja pehmeitä kesäaikaan. Kova juusto on perinteisesti vuoristoseuduilla käytettyä. Juustolan myymälässä 6 kg:n takko maksoi 37,40 €

Ti 12:00 Andreazzan maitotila

Aivan Budoian kaupungin kyljessä Massimo Andreazza hoitaa isänsä ja yhden osa-aikaisen työntekijän kanssa 130 naudan ja 100 hehtaarin maitotilaa. Tila on kouluvierailujen kohde ja viikonloppuisin tilalla noudatetaan avointen ovien politiikkaa: perheet voivat käydä tutustumassa maidontuotantoon tai pihapiirin näytteillä oleviin vuohiin, lampaisiin ja kanoihin. Meillekään annettu muualla tutuksi tulleita tossuja tai muita eläintäuteja vastaan suunniteltuja suojavarusteita

Karja koostuu ranskalaisesta ja amerikkalaisesta karjarodusta. Ranskalaiset kuulemma tuottavat laatua ja amerikkalaiset määrää. Aamulypsy on 5.30 – 8.30 ja iltalypsy 17.00 – 19.30. Karjasuojana oli katos, josta lehmät pääsivät vapaasti 6 – 7 hehtaarin alueelle laiduntamaan. Tilalla on hiljattain hankittu 200 000 euron lypsyrobotti 70:lle lehmälle. Ruokinta on tarkkaa, sillä viikottain tilalla käy ruokintaneuvoja. Tyypillinen yhden lehmän menu koostuu Herbamerica-heinästä, kuivaheinästä, tuorerehusta, soijasta, maissista, maissin siemenistä, vitamiineista sekä nuolukivestä (2 – 3 kg/viikko). Soijaa ja kivennäisiä lukuun ottamatta kaikki tuotetaan omalla tilalla. Tuorerehusatoja saadaan 40 päivän välein eli 5 satoa vuodessa. Kuivaheinää korjataan 2 satoa vuodessa. Maissista saadaan 20 tonnin satoja hehtaarilta. Parhaillaan on alkamassa maissin kylvökausi. Lietelantaa käytetään maissille talvilevityksenä. Muita kasveja ja maissiakin satojen välillä lannoitetaan keinolannoitteilla. Tuorerehupelloille ei lietelantaa käytetä, koska maku tuntuu maidon maussa. Tuorerehun säilöntäaineena käytetään maidon heraa.

Tilan erikoisuus suomalaisittain ainakin oli maitoautomaatti, josta sai tuoretta 4-asteista maitoa tilatankista erikokoisiin muovipulloihin lantteja sisään latomalla aivan limsa-automaatin tavoin. ”Terveellisen tuoremaidon” hinta oli alkaen 80 senttiä litralta, ja sitä sai ympäri vuorokauden. Tien varressa oli vain kyltti ”Latte – self-service 24 h”. Järjestely herätti aidosti keskustelua, ollaanko samassa EU:ssa ja kuinka aivan omilla säännöksillä me suomalaiset olemme tuhonneet

maaseudun mahdollisuuksia. Täällä ei terveystarkastajia tarvita jokaisen maidon myyntierän tai muun tilalta myytävän tuotteen hyväksymiseen. Riittää, että tankissa oleva maito on tarkastettu sovituin väliajoin. Huomiota kiinnitti myös, ettei tilalla käytetä kaikilla lehmillä molempia korvamerkkejä. Isännän mukaan toinen on laatikossa ja kiinnitetään sitten, kun toisesta korvasta merkki on hävinnyt ... Esimerkki vain tulkintaerosta ja italialaisesta joustavuudesta, joka italialaisena talonpoikaisjärkenä voisi yleistä Suomessakin.

Tilalla käytetään paljon puuta lämmitykseen, koska tilaan kuului poikkeuksellisesti myös metsäpalsta korkeammalla vuoren rinteellä. Polttopuun lisäksi metsästä saadaan viinitarhalle tukipuita. Pilkevarastolla oli mielenkiintoista todeta meikäläisittäin eksoottisia puulajeja – kirsikkapuuta, saarnia ja vaahteraa. Traktorina oli New Hollandin ja Massey Fergusonin seurassa myös uudehko Valtra, josta Massimo oli ylpeä. Ostoksensa ansiosta häntä odottaa tammikuussa 2008 Valtran kustantama matka Suomeen.

Ti 13:30 Lounas Budoian koulun ruokalassa ja viljelijöiden luomuosuuskunnan esittely

Karnevaaliloman takia Budoian koulussa ei ollut oppilaita ja kunta pystyi tarjoamaan meille erikoislounaan koululla. Kouluruokailun järjestämisestä on parin vuoden ajan vastannut alueen paikallinen viljelijöiden osuuskunta ja hankintarengas, jossa myös lasten vanhemmat ovat edustettuna. Järjestely vaati paljon työtä byrokratian voittamiseksi, ja apuun saatiin Alppikuntien yhdistyksen kautta sveitsiläinen säätiö ”Alppien Tulevaisuus” rahoittamaan liikkeellelähtöä 20 000 eurolla. Viljelijöiden osuuskunta palkkasi yhden kokin ja kaksi osa-aikaista apulaista kouluruokailun järjestämiseksi. Osuuskunnassa lisäksi yksi hoitaa hallintoa ja johtamista.

Kunta maksaa osan ruokailusta 25%, lasten vanhemmat suurimman osan ja rahat jäävät aluetalouteen. Luomukouluruokailu osuuskunnan järjestämänä maksaa vain vähän enemmän kuin aiempi järjestely kunnan oman keittiön varassa ja ilman luomuruokaa. Luomuruoalle tulee myös tukea lääninhallitukselta. Aivan aluksi koulun oppilaat eivät pitäneet luomuruoasta, mutta nyt valituksia ei juuri kuulu ja vanhemmat ovat hyvin mukana toiminnassa vanhempainyhdistyksen kilpailuttaessa ruoantuottajia riippumatta kuuluvatko he osuuskuntaan täällä Budoiassa vai ovatko jostain kauempaa Italiasta. Kilpailutus on vaativaa, sillä laadun toteennäyttäminen on hankalaa. Vielä ei ole havaittu mitään lasten terveydessä, mutta tavoite onkin muuttaa lasten kautta myös vanhempien asenteita myönteisemmäksi paikalliselle luomuruoalle. Sveitsissä ja Itävallassa luomuruokaa tarjotaan kouluissa.

Osuuskunnan edustajana lounaalle osallistunut viljelijä kertoi, että nyt on vasta päästy alkuun. Lisätuloja viljelijöille on pystytty jo takaamaan. Hän oli toiminut kokkina Venetsiassa ennen tilan sukupolvenvaihdosta 17 vuotta. Hänen kaksi poikaansa jatkavat maanviljelyä kotitilalla.

Nähty, koettu ja maistettu herätti vilkkaan keskustelun, miksei näin voitaisi tehdä Suomessa ja Pyhäjoellakin.

Ti 15.00 Vierailu Palan puunjalostustehtaassa

Palan veljesten isä aloitti vuonna 1952 valmistamaan puukehyksiä ja huonekalujen osia pienessä verstaassa Budoian laidalla. Nykyään tehdas toimii Budoian teollisuusalueella. Isä pyöritti toimintaa vuoteen 1984, jolloin tehtiin sukupolvenvaihdos isän pysyessä edelleen kuvioissa mukana. Nyt yrityksessä ovat mukana veljesten kolme poikaa perheineen sekä 7 palkattua työntekijää. Tuotevalikoima on muuttunut alkuajoista; nyt valmistetaan puolivalmiita huonekaluja tilausten pohjalta lähiseudun muille yrityksille viimeisteltäväksi ja koottavaksi. Kilpailu tulee Kiinasta ja Intiasta, mihin vastataan erikoistuotteilla ja pienemmillä sarjoilla asiakkaiden tarpeiden mukaan. Epävarmuutta alalla pitää sietää. Viimeisten 2 – 3 vuoden aikana ei ole tehty muita kuin korvausinvestointeja. Juuri nyt markkinoilla näyttäisi taas olevan tilaa alkuaikojen tuotteelle eli ikkunankehyksille (kuva)

Vuosittain jalostetaan 2500 m³ sahatavaraa. Laadukas, mahdollisimman vähäoksainen sahatavara tulee 2 – 3 Stora Enson ja UPM:n sahalta Suomesta. Puu mielletään luonnonmukaiseksi eikä sen takia ole haluttu lähteä levyjen käyttöön. Lisäksi suomalaisesta metsänhoidosta tiedetään, että se on ekologista ja että Suomessa kasvaa puuta enemmän kuin sitä hakataan. Paikanpäälle Suomen ollaankin tulossa lähiaikoina katsomaan sahoja ja myös olosuhteita. Suorat kontaktit luotettaviin toimittajiin Suomessa ja Baltiassa kiinnostavat. Harkintaan on viimeaikoina tullut myös liimalevyn ostomahdollisuus. Kuluneen talven lämpimyyden Suomessa näkyy toimitusviiveinä ja hintojen nousuna täällä.

Klo 17.00 Puusepän verstaas ja hunajatuotanto ”Bernardis” Budoiaassa

Käsityöryitys on toiminut kuuden sukupolven ajan 1860-luvulta alkaen kaupungin keskustassa samassa korttelissa. Isä ja poika pyörittävät puusepän verstaasta, joka valmistaa korkealuokkaisia ikkunanpuutteita ja -luukkuja, rappusia, huonekaluja erikoistilauksesta, myy Internorm-muovi-/alumiini-ikkunanpuutteita ja urakoi talonrakentamista. Ikkunanpuutteiden raaka-aineena käytetään paljon venäläistä lehtikuusta. Kysyntää riittää.

Puuntyöstökoneet ovat 4 – 5 vuotta vanhoja, kun verstaassa tehtiin sukupolvenvaihdos. Tässä vaiheessa avustusta tuli 5000 € ja koneisiin 50 %:n investointituki. Poika hankki kolmivuotisen puualan ammattikoulutuksen, vaikka sanookin kaiken oppineensa silti omassa yrityksessä. Oman yrityksen talousasioiden hoitoon koulutus ei antanut valmiuksia. Budoiaassa onkin yhdistys, joka auttaa Bernardisin kaltaisia yrityksiä taloudenhoidossa

Perheen äidillä on 50 yhdyskuntaa mehiläisiä. Nämä tuottavat 1500 kg hunajaa vuodessa. Mesikasveja ovat täällä mm. akaasia ja kastanja. Tuloa tuo myös *Listica*-mehiläisen kuningattarien kasvatusta ja myynti.

Klo 20.00 Päivällinen Gelindon ravintola- ja maatilamajoitusyrityksessä

Päivällistä nautittiin noin 40 km:n päässä Avianon eteläpuolella sijaitsevassa Gelindon ravintolassa. Kaupunginjohtajan ja apulaiskaupunginjohtajan kanssa kaavailtiin päivällisen yhteydessä jo alustavasti yhteistyötä, josta oltaisiin molemmiin puolin kiinnostuneita. Nuorisovaihtoa voitaisiin harjoittaa Youth in Action –rahoituksella. Puualan yritykset voisivat hyötyä kontakteista, suomalaisista metsäkoneista oltiin kiinnostuneita ja yrittäjävaihto muidenkin toimialojen yrittäjien välillä voisi olla mahdollista. Tietojen ja kokemusten vaihtoa esitettiin bioenergiaan ja matkailuun liittyen. Paikallisyhteisöjen kehittämisessä voisi ottaa oppia puolin ja toisin. Perheyritysten verkosto voisi oppia toisiltaan? Konkreettisenä ja varsin helppona mahdollisuutena tutustua Budoiaan ja ympäristöön pidettiin aikavälillä 20.8. – 15.10 viinirypäleiden, omenoiden ja oliivien korjuuseen osallistumista, mahdollisesti italian kielen kurssilla täydennettynä. Leikkisästi heitettiin myös ajatus yhteistyöstä teemalla ”kunnanjohtajat perinnebiotooppien hoitajina”.

Keskiviikko 21.2.

Klo 8.00 – 9.00 Cá del Boscossa aamiaisella matkan vaikutteiden kokoaminen

Paulan johdolla käytiin keskustelu matkan annista ja yhteistyömahdollisuuksien löytymisestä aamiaisen yhteydessä.

Arvo: Yhteistyötä koulujen välillä rajoittaa se tosiasia, ettei Budoiaassa ole kuin ala-aste. Ihmeitä ei näin saa aikaan. Ehkä joku kyläkoulu voisi innostua pitämään yhteyttä ja hakemaan pohjaa esim. Comenius-yhteistyölle? Yhteistyössä koulujen kesken olisi hyvä, että olisi pakko löytää yhteinen, molemmille vieras kieli.

Yrittäjyyden suhteen tilanne täällä on erilainen kuin Pyhäjoella. Täällä on helppo huomata, ettei ihminen tule tarpeettomaksi sillä, että tekee sukupolvenvaihdoksen. Miten Suomessa saataisiin pois muuttaneet palaamaan juurilleen, kuten esimerkiksi eilinen viljelijöiden osuuskunnan puheenjohtaja oli tehnyt Venetsiassa kokkina vietettyjen vuosien jälkeen? Täällä kaikki on lähellä ja väkeä enemmän; Pyhäjoella verkostoitumiseen ei päästä niin helpolla. Nuorten kanssa voisi ehkä lähteä tänne suoraan, ja tuoda heitä näkemään, ettei ole pakko lähteä kotoa pois. Myös kunnan lämpökeskus on molemmissa kunnissa vaiheessa ja mahdollinen yhteisen kiinnostuksen kohde?

Anneli: Tähän saakka saatujen vaikutteiden pohjalta on noussut mieleen mahdollisuus järjestää Pyhäjoen Pirttikosken koulun ruokahuolto vähän samaan tapaan kuin täällä. Kunnalle ei saisi tulla lisäkustannuksia. Olen kokenut niin paljon, että tämä vaatii vähän sulattelua. Tietenkin kiinnostaa mahdollisuus oppia ja vaihtaa kokemuksia ruoan ympärillä, ehkä franchising-periaatteella vaikka Puttaan taikaleivän valmistuttaminen.

Maire: Mahdollisuutena on noussut mieleen elämysleirin järjestäminen täällä. Miten voisi vastaavaa tarjota toisinpäin italialaisille? Yhteisen kielen löytäminen on kyllä haaste.

Soila: Mahdollisia yhteistyöalueita voi olla useitakin, kuten bioenergia, koulut ja matkailu. Suomen kannalta täältä opittavaa ehkä olisi matkailusta ja taas italialaisten intressissä voisi olla bioenergia Suomesta. Laajempia teemoja, joiden varaan tuleva yhteistyö voisi rakentua, ovat yrittäjyys bioenergiaan ja matkailuun liittyen sekä kylien kehittäminen varsinkin, jos NorSun alueella mukaan otettaisiin Lumijoen suunta?

Toni: Tähän asti tärkeimpiä kokemuksia ovat olleet Palan puunjalostustehdas ja Bernardisin puusepäntörmä. Viljelijöiden vierailuilla voisi olla mahdollista oppia uutta. Tietenkin kiinnostaa, saisiko Italiasta matkailijoita Pyhäjoelle. Henkilöiden väliset suhteet rakentavat pohjan liiketoiminnallekin, on tunnettava toisensa.

Kaisa: Kun on paljon käynyt vähän vastaavatyypisillä vierailuilla, jatkos kannalta on tärkeää, että ollaan tosissaan ja jaksetaan panostaa. Yhteistyön kartoittamisessa on oltava herkkä. Realistista on odottaa seuraavaksi, että täältä kunnanjohtaja saataisiin vierailulle Suomeen. Kannatan Soilan lähestymistapaa, jossa matkailu ja kylät voisivat olla yhteistyön teemoina. Kylien edustajat voisivat täältä tulla tutustumaan suomalaisiin kyliin ja toimintatapaan. Kylien välisessä yhteydenpidossakin löytyy kontaktipintaa. Ruohonjuuritason toiminnasta ja pienin askelin pitäisi lähteä liikkeelle.

Kun teemat löytyvät ja niihin uskotaan, syntyy helposti ystävyssuhteita, jotka puolestaan taas kantavat. Yksi teema voisi olla kulttuurivaihto, vaikka ruoan ympärille rakentuen. Täällä ollaan kiinnostuneita sienistä Toinen teema rakentuisi nuorisovaihdon ympärille. Siinä pelkkä nuorten vaihto riittää, ehkä myös koulut voisivat olla mukana lähtien vaikka heti pitämään yhteyttä tietokoneiden välityksellä. Kolmas teema voisi rakentua yrittäjyyden varaan. Esimerkiksi puualalle on kiinnostusta Suomessa ja täällä.

Paula: Jatkohankkeen kannalta olisi hyvä, jos löytyisi aiheeseen innostuva yrittäjäjoukko esimerkiksi maaseutumatkailuun ja puun jalostamiseen liittyen. MSL:n rooli on toimia aktivaattorina, synnyttää yhteistyöfoorumia, johdattaa ja innostaa ihmisiä kansainvälisyyteen. Aiemmista kv-hankkeista on opittu, että nuoret ja yrittäjyys on vaikea yhdistää samaan hankkeeseen. Nuoret voi paljon helpommin ottaa mukaan suoraan yrittäjinä.

Ke 21.2. klo 9.15 tapaaminen Hotelli Cá del Boscon omistajan kanssa kunnanvirastolla

Hotellimme isäntä kertoi omasta taustastaan ja perheyhteyksistään. Hän on kotoisin Budoiaista, käynyt matkailulyseon ja ollut kokkina 14-vuotiaasta saakka. Kuusi vuotta kului Venetsiassa, josta hän oppi paljon mm. erilaisten kulttuurien kohtaamista. Sen jälkeen erilaisissa matkailuyrityksissä Sveitsissä, Ranskassa ja Itävallassa. Hän piti välillä jäätelöbaaria ja paria ravintolaa. Hotellissa onnistuisi mainiosti hänen mukaansa myös Italian ruokakurssin järjestäminen.

Hotellyhtiö perustettiin vuonna 2002, mitä seurasi parin vuoden kunnostustyö alun perin 1960-luvulla suunnitellun hiihtokeskuksen rakennuksen korjauksessa ja laajentamisessa. Hotellissa on 70 vuodepaikkaa ja muutamia isoja huoneita löytyy perheille. Investointisuunnitelma lähti siitä, että investointi maksaa itsensä takaisin 10 vuoden aikana. Lääninhallitus myönsi lainalle 2% korkotuen, koska Budoia nauttii vuoristokuntana korkeampaa tukitasoa.

Tällä hetkellä töissä on kuusi henkeä mukaan lukien itse ja vaimo. Ravintolassa on sama käyttöaste ympäri vuoden. Majoittujia on kesällä noin 50% enemmän, kun täältä lähteneitä palaa kesälomilleen sukuloimaan. Läheinen Avianon syöpäsairaala tuo oman vakituisen käyttäjäkunnan omaisten majoittuessa hotelliin. Budoian yritykset tuovat myös asiakkaita. Markkinoinnissa luotetaan moneen kanavaan: internetissä on kotisivut, tienvarsilla mainostaulut, radiossa pyörii mainoksia ja kunnan esitteissä näytään. Sponsoroinnilla halutaan myönteistä imagoa: sponsoroitu on 150 km:n hevossaellusta, jalkopalloturnausta Pordenonessa sekä kahta muutakin urheilutapahtumaa.

Ke 21.2. klo 10.00 tapaaminen kulttuuritoimenjohtajan, koulunjohtajan ja varajohtajan kanssa kunnanvirastolla

Koulu

Kunnallinen peruskoulu on kolmitasoinen, esiopetus alle kuusivuotiaille, alakoulu 6 – 10-vuotiaille ja yläkoulu 11 – 14-vuotiaille. Kolmessa koulussa on yhteensä 920 oppilasta. Lastentarhassa on lisäksi 56 lasta. Koulupäivä kestää 8.30:stä 16.30:een. Aamupäivällä on eri opettaja kuin iltapäivällä. Ryhmäkoot ovat lastentarhassa 28 (!), ala- ja yläkoulussa alle 25 oppilasta, mutta keskimäärin luokissa on 15 – 20 oppilasta. Erityisopettajia käytetään yleensä samassa luokassa muiden oppilaiden kanssa avustamaan erityisopetusta tarvitsevia oppilaita. Kouluvuorustajia on käytössä myös tarpeen mukaan. Opettajalla viikottainen opetusaika on 18 tuntia. Opetussuunnitelmat ovat kuntakohtaisia siten, että 20% aineista on vapaasti valittavia. Yläkoulussa on nk. laboratoriotunteja eri aiheista, kuten tieteistä, urheilusta ja elokuvista. Alakoulussa aktiviteetteja ei ole.

Koulujen taloudesta vastaa kaksi kuntaa, Budoia ja Aviano valtionosuuksien lisäksi. Kuntien osuus päätetään budjetinteon yhteydessä. Valtionapu menee koulujen ylläpitoon ja henkilöstöön. Koulutarvikkeet joutuu jokaisen oppilaan vanhemmat kustantamaan itse, kunta/lääninhallitus kustantaa kirjat, joita kierrätetään oppilaalta toiselle vuosittain. Kouluissa on nykyään paljon oppilaita, joiden äidinkieli on joku muu kuin italia. Uskontoa opetetaan ja se painottuu katolisuuteen. Kaikille opetetaan nykyään englantia.

Nuorisotyö

Budoiaissa kunnallinen nuorisokeskus järjestää toimintaa 11 – 18-vuotiaille nuorille 1 – 2 kertaa viikossa, esimerkiksi urheilua, valokuvaus- ja sarjakuvakursseja. Peruskoulun jälkeen nuoriso hajaantuu muille paikkakunnille koulutukseen, joten nuorisokeskus tärkeä kohtaamispaikka kunnan nuorille. Nuorisokeskuksen hyödyntäminen voisi olla mahdollista tulevassa yhteistyössä? Nuoret voisivat päästä yhteyksiin Pyhäjoen ja Budoian välillä Markuksen ja Mairin kautta. Vaihtoja voisi järjestää. Italiankielen kursseja voidaan järjestää samoin kuin multietnisiä kokkouskursseja,

valokuvaukseen ja historiaan liittyvien projektien lisäksi. Ekomuseolla järjestetään teatterikurssi aiheena maalaiselämä. Myös kirkko tarjoaa toimintaa yhteistyössä kunnan kanssa. Esimerkiksi nyt karnevaalin yhteydessä järjestettiin yhteinen urheilutapahtuma.

Kunnankirjastoon tehdyllä lyhyellä tutustumiskäynnillä selvisi, että siellä on kaksi yleisessä käytössä olevaa tietokonetta ja että keskimäärin lainataan yksi kirja asukasta kohden vuodessa

Käydyssä keskustelussa todettiin, että yläkoulussa Youth in Action –nuorisoryhmien vaihtoa on ollut ja myös suorat vaihdot voivat onnistua. Kyläkoulut voisivat hakeutua suoraan kontaktiin Budoian koulun kanssa, ja opettajavierailut olisivat mahdollisia? Keskusteltiin mahdollisuuksista aloittaa yhteydenpito sähköpostiviestein. Englanninopettaja olisi luontevin yhteyshenkilö.

Ajatuksia yhteistyöstä

Antonio Zambonin kanssa jatkettiin keskustelua vielä ennen lounasta. Todettiin laajoina yhteistyöalueina kylät, matkailu ja bioenergia sekä koulujen välinen yhteistyö. Kaikki yhteistyömuodot ja rahoituskanavat on pidettävä mielessä. Kuitenkin LEADER on suomalaisten kannalta se tapa, joka jatkohankkeessa suoraan tulee kyseeseen. Kansainväliseen hankkeeseen tarvitaan LEADER-partneri. Budoian kunnan edustajia kutsutaankin vastavierailulle Suomeen. Montagna-Leaderin kanssa on näin neuvoteltava mahdollisuuksista.

Kontaktien solmimiselle ja jatkoyhteydenpidolle todettiin olevan myönteinen ilmapiiri. Yhteistyölle on pohjaa. Rahoitus on vain katsottava useammasta lähteestä esimerkiksi yritysten mahdollisuuksia unohtamatta. Kiinnostavaa olisi saada mukaan vastavierailulle mukaan edustaja bioenergia-alalta, ravintolatoiminnasta, nuorisotyöstä ja jostakin kylätoimikunnasta. Budoiassa järjestetään kokous asiasta, jossa ajankohtaa ja ryhmän kokoonpanoa voidaan täsmentää. Zambon on virassa vielä 2 vuotta oltuaan kolmatta kautta kunnanjohtajana. Friulissa on mahdollista olla kunnanjohtajana kolme viisivuotista toimikautta.

Pyhäjoen ja Pohjois-Pohjanmaan puolesta todettiin, että Budoiassa ja sen ympäristössä on uskomaton kirjo mielenkiintoista toimintaa. Kulttuurieroja on, mutta maaseudun kehittämisen pohja sama. Täällä on koettu sellaista ystävällisyyttä ja avoimuutta, että tällä perusteella syntyy yhteistyötä. Erityisesti kunnan sitoutuneisuus on ollut ilahduttavaa havaita. Yhteistyökohteina kylätasolla voisi Paulan mukaan olla myös nykykansantaide ja nk. ITE-taide. Dardagossa on puuveistäjiä ja Roberedossa kansantaitelijoita.

Ke 21.2. klo 12.30 lounas ravintola Ciasa de Gahjassa

Sarjassamme mainioita aterioita ja keskusteluja jatkoimme kävelymatkan päässä kunnantalolta. Seuraamme liittyi nuorisotyöntekijä Louisa joka keskusteli Maireen kanssa nuorisoasioista.

Ke 21.2. klo 15.00 Montagna-Leaderin toimisto ja toiminnanjohtaja Giuseppe Damianin tapaaminen

Ajoimme Maniagoon n. 40 km Budoiasta itään tapaamaan Montagna-Leaderin toiminnanjohtajaa Giuseppe Damiania ja keskustelemaan lyhyesti yhteistyön mahdollisuuksista.

Tapaamisessa Giuseppe totesi Montagnan uuden ohjelman vahvistuvan kuluvan vuoden syksyllä. Italiassa paikallisten kehittämisohjelmien hyväksynnän kolmiportaisuus (nationale, regionale, locale) tekee prosessin hitaammaksi kuin Suomessa. Suuret linjat siitä on jo tiedossa. Ohjelman keskeiseksi painopisteeksi hän nimesi maaseutumatkailun (turismo rurale). Kestävän turismin kehittäminen ja tähän liittyvät tuotteet ovat tärkeällä sijalla. Bioenergiaa ei ohjelmaan sisälly eikä siihen liittyviä toimenpiteitä voida uuden ohjelman mukaan rahoittaa. Esiselvityshankkeiden rahoitukseen päästään vasta vuoden lopulla. MSL:n kanssa alustavasti tunnusteltu Call for Project for EU Culture 2007 – 2013 on myös kiinnostava, koska siihen rahoitusta tulee varsinaisen LEADER-ohjelman ulkopuolelta. Viisari ry:n kanssa jatketaan vuoden loppuun kv-hankeyhteistyötä.

Soila toivoi, että Budoian/Montagna-Leaderin edustajat voisivat tulla vastavierailulle Pyhäjoelle ja Nouseva Rannikkoseudun alueelle. Vastavierailu antaisi pohjaa mahdolliselle yhteistyölle. Toiminta voitaisiin käynnistää ennen vuotta 2008 kenties muulla rahoituksella. Naisyrittäjyys voisi olla yksi alue, josta Montagna-Leader voisi hyötyä?

Todettiin, että Budoian kunta voi hakea Montagna-Leaderin tukemana lääninhallitukselta rahaa ”tutkimusvierailulle”, jonka ajankohdaksi sovittiin alustavasti 7 – 13.5.2007.

Mikäli Culture 2007 – 2013 –projekti saa rahoituksen ja alkaa, se sisältää yhteistyön rakentamisen eko- ja ulkoilmamuseoiden välillä. Mahdollisia muita maita olisivat Itävalta, Unkari ja Slovenia. Yhteistyö rakentuisi fyysisiin ja virtuaalisiin vaihtoihin, mahdollisesti yhteisen, kiertävän näyttelyn tuottamiseen. Ensimmäinen hakukierros tulee kuitenkin liian nopeasti ainakin MSL:n kannalta, jotta siihen voisi sitouttaa Suomessa keskeiset tahot. Tähtäin onkin tämän vuoden toinen hakukierros.

Ke ilta

Ajo poutaisessa säässä Budoian kautta Venetsiaan sujui mukavasti. Hannu ja Paula kuskasivat matkalaukut Hotelli Venice Resortiin 1 km:n päähän lentokentältä sillä välin, kun muut katsoivat Venetsian nähtävyyksiä.

To 22.2.

Aamulla varhainen lähtö hotellista klo 04.30 ja paluulento lähti klo 6.50 Brysselin ja edelleen Helsingin välilaskun kautta Ouluun klo 17.05. Jälleen lennoilla ja välilaskujen odotusajalla oli mahdollista koostaa matkan antia ja jakaa kokemuksia.

Majoittuminen

18. – 21.2.2007 Hotel Cá del Bosco, Budoia

21. – 22.2.2007 Hotel Venice Resort, Mestre

PYHÄJOEN “KYLÄ EUROOPASSA –ESISELVITYSHANKKEEN” VIERAILUOHJELMA

14.2.2007 Markus Castelluccio

28.2.2007 toteutuneella ohjelmalla
korjattuna (Hannu Salo)

Maanantai 19 helmikuuta	Tiistai 20 helmikuuta	Keskiviikko 21 helmikuuta
	Klo 8:00 Aamiainen	Klo 8:00 Aamiainen
	Klo 9:00 Vierailu Fontanafreddan juustolassa	klo 9:00 Tapaaminen majoittajien kanssa
klo 9:30 Budoiaassa, hotelli Cá del Boscossa	Klo 10:00 Vierailu Stella Paolinon tilalla (maidon tuotantoa)	Klo 10:00 Vierailu Budoian kirjastossa ja koululla, neuvottelu tulevasta yhteistyöstä
Klo 10:30 Budoian kaupunginjohtajan tervehdys ja kunnan esittely sekä tutustuminen Ekomuseoon	Klo 11:30 Käynti Andreazzan tilalla tilalla (maidon tuotantoa)	Klo 11:00 Vierailu koululla ja tapaaminen rehtorin kanssa
Klo 12:30 Lounas “il Rifugio” ravintolassa	Klo 12:00 Vierailu osuuskunnassa ja yhteisellä maatilalla	Klo 12:30 Lounas Ciasa de Gahjassa Budoiaassa
Klo 14:30 Vierailu Casagranden viini- ja oliivivilalla	klo 15:00 Vierailu Palan käsityöyrityksessä	Iltapäivä: neuvottelu Montagna-Leaderin toimistossa Maniagossa, vierailun yhteenvedo, vapaa aikaa ja paluu Veneziaan
Klo 16:00 Vierailu Gorgazzon ja Livenza- joen lähteillä	Klo 17:00 Vierailu Bernardisin puusepän- verstaassa (heillä on myös hunajantuotantoa)	
Klo 20:00 Päivällinen Cà del Bosco hotellissa	Klo 20:00 Päivällinen Gelindon maatilamajoituksessa	Majoittuminen hotelli Venice Resortiin Mestressä, kilometrin päässä lentokentältä

Hannun lisäykset: Kokoontuminen Oulun lentokentän lähtöselvityksessä (Anneli, Arvo, Maire, Toni ja Hannu) klo 9.30. Lähtö Oulun lentokentältä klo 11.00 Helsinkiin (Paula ja Kaisa liittyvät mukaan), josta edelleen klo 13.45 Brysseliin ja sieltä klo 20.55 Venetsiaan, jossa perillä 22.35. Kentältä otamme pikkubussin ja ajamme 88 km koilliseen ja Budoiaan. Majoitumme Hotel Cà del Boscoon paikallista aikaa n. klo 00.30 . To 22.2. aamuna lähtö hotellista klo 04.30 ja paluulento klo 6.50 Brysselin ja Helsingin välilaskujen kautta Ouluun klo 17.05. Puhelinnumeroita: Hannu +358-400-567538, Markus +393474975343

MAASEUDUN
SIVISTYSLIIITTO

Liite 3

Pyhäjoen kylien esittämiä ajatuksia ja tarpeita Kylä Euroopassa – Eurooppa kylässämme –esiselvityshankkeelle (4.5.2007 mennessä)

- kylätapaamisten 9.1., 10.1., 25.1., 1. – 2.2., 16.2., 2.4. ja 24.4.sekä kevään 2007 aikana käytyjen puhelinkeskustelujen perusteella

Kylät: Liminkakylä - Keskikylä, Parhalahti, Pirttikoski, Yppäri

Kaikille kylille yhteisiä

- perustoimeentulosta huolehtiminen; jos ei kylällä itsessään työpaikkoja, niin kylä niin vetovoimaiseksi, että sinne asetetaan ja pysytään vaikka muualla käytäisiin töissä
- Päivä Pyhäjoella –matkailutuotteen ja käyntikohteiden kehittäminen
- metsästysturismi kokonaisuutena on kiinnostava mahdollisuus
- kaikissa kylissä on omaleimaisuutta niin luonnon kuin kulttuurinkin osalta (vrt. Pyhäjoen kunnan matkailustrategia 2006)

Liminkakylä – Keskikylä

- maatalouden vaikeudet näkyvät; kylällä ei paljoa voida, jos yleinen politiikka ajaa maataloudesta ja maalta väen pois; kylien väkiluku tipahtanut muutamassa vuosikymmenessä 600 – 125:een. Optimismia tilanteen muuttumiseen paremmaksi ei juuri löydy
- ei tarvetta yhdistykseen, kylätoimikuntana vähemmän byrokratiaa. Toimikunnassa on 7 jäsentä ja kerran vuodessa järjestetään kyläilta
- tärkeää on hyvän hengen ylläpito ja tekeminen, yhdistyksissä aikaa ja energiaa kuluu paperin pyörittämiseen
- kylätoimikunta järjestää esim. talkoita ja myyjäisiä, jossa myydään kylässä tehtyjä tuotteita
- oltiin mukana aluksi innolla mukana Kylävaltiot-hankkeessa, mutta useiden kokousten jälkeen jouduttiin kysymään, mitä tämä tuo kylälle ja huomattiin, ettei mitään
- jokaisen kylän pitäisi kysyä rehellisesti, mitä halutaan ja mitkä ovat omat vahvuudet. Meillä on esimerkiksi puhdasta maaseudun rauhaa, viihtyisä ympäristö. Sen jälkeen pitäisi arvioida, mitkä mahdollisuudet meillä on.
- oman kyläkoulun mukana häviää paljon muutakin kuin vain lapsilta opinahjo
- muutamia perheitä on kuitenkin muuttanut kylään
- kädentaidot häviävät, luovuutta ja luonnonvaroja esim. puuta kylä ympärillä olisi
- pitäisi oppia arvostamaan muutakin kuin taloutta
- tärkeää olisi ratkaista, miten kotona asumista voisi jatkaa. Tilaisuus, jossa poliisi puhuu ikääntyvistä autoilijoista, vakuutusyhtiön edustaja vakuuttamisesta ja pankit omista palveluistaan syrjemmällä asuvalle on suunnitteilla

Parhalahti

- Natura-alueen (merenrannan) mahdollisuudet ja kestävä käytön kehittäminen
- vanhan kalasataman kehittäminen?
- lintutorni vetää bongareita, mutta nämä eivät juuri tarvitse palveluita
- maankäytön suunnittelu, esim. tonttitarjonnan lisääminen kysyntää vastaavaksi

- kylälle muuttaa väkeä, ja Raahen läheisyys tuntuu
- kevyen liikenteen väylä tulisi saada 8-tien reunaan kumpaankin suuntaan
- kylän eri yhdistyksiä voisi yhdistää?

Pirttikoski

- hyvinvointiteeman ympärille on mahdollista rakentaa niin kylän kuin kunnankin suunnitelmia
- vuorovaikutukselle pitäisi löytää aikaa ja tilaisuuksia laajemminkin kuin vain yhden kylän sisällä
- omasta kylästä löytyy melkein kaikkea, tämä pitäisi vain kaikkien asukkaiden huomata
- vetovoima lähtee elinympäristöistä; kylälle merkitsee paljon, jos jokitörmä ja Kupuliskoski saadaan kuntoon (ympäristöhankkeena)
- Pyhäjoki-melonnin ja jokeen liittyvien matkailupalvelujen, kuten kanoottivuokrauksen ja -kurssien kehittäminen tavoitteena houkuttaa melojia ja kalastajia muulloinkin
- tuulastus voisi olla ulkomaisille suuri elämys
- kylälle 4 – 5 kiinnostavaa päiväkäyntikohdetta, esim. mylly, maatilamatkailu
- joulurauhan julistus Tuomaan päivänä ansaitsisi nostamista laajempaankin tietoisuuteen
- hirvipeijaistapahtuma tällä hetkellä ainut kylän oma tapahtuma
- kehittyvä tapahtuma voisi olla Elomarkkinat, jossa olisi työnäytöksiä ja se järjestettäisiin riittävän myöhään lokakuussa
- tarinankertoja tarvittaisiin kertomaan elävästi esim. isonvihan ajasta
- hyviä esimerkkejä kylän voimasta ja yhteishengestä ulkomailta kyllä löytyy, esimerkiksi Kangosin kylä Pohjois-Ruotsin Pajalassa. Opittavaa löytyy Eestistäkin esim. Olustveren oppilaitokselta
- nuorisoseurantalons rappeutumisen pysäyttäminen ja toiminnan saaminen sinne; voiko kyläyhdistys olla ylläpitäjä nuorisoseuran sijasta?
- valaistu latu ja mönkijäreitti
- toimijoita pitäisi kylällä ja koko kunnassakin olla vain enemmän

Yppäri

- 240 taloutta, ml. Rajaniemi
- kylän alueella on meren rannassa n. 200 mökkiä
- mökkiläisten eteen on tehty paljon, kuten polku Pyhäjoelta Yppäriin ja pyöräreitti
- Pyhäjoen mökkiläiset koolle Annalaan
- Nesteen huoltoaseman tai kirjaston yhteyteen pitäisi saada kyläläisille nettipääte, jossa käytön neuvoja olisi paikalla (kyläyhdistys työnantajana)
- kylän toimintaan osallistumisessa ja kehittämisessä on aina sosiaalinen aspekti; kylän oma rakennus, jonne kokoonnutaan voi lujittaa tätä. Kylätalo vanhasta pankista? Hyvällä paikalla
- YLEn majalla paljon käyttöä
- polkujen merkintää pitäisi parantaa ja latupohjia kunnostaa kesällä
- oma koulu on tärkeä voimavara ja vetovoimatekijä
- kylälle muuttaneita uusia ihmisiä ei ole helppoa saada mukaan
- kylältä lähdetty perinteisesti muualle töihin eikä olla usein palattu kuin kesäasukkaina
- Merimaja voisi olla ahkerammassa käytössä; iltamia ja markkinoita voisi järjestää tiheämmin ja kehittää sitä edelleen esim. sukujuhlien pitopaikkana
- lintutorni on vilkkaassa käytössä
- uimarantana Letonrannan palveluvarustusta pitäisi kehittää
- Elävisluodon alueella parkkipaikka ja grillikatko → lentopallokenttä ja muuta kunnostustyötä
- siltahankkeet Yppärijoen ja Petäjäjoen yli ovat tarpeen (jakokunnan alueella)

- metsästysseuralle jonkin verran tuloja sorsastamisesta

LIITE 4

Puhelinkyselyn tulokset vuosina 2004 – 2006 peruskoulunsa päättäneille ja ammattiin opiskeleville pyhäjokelaisille nuorille

Kyselyn ajankohta	tammikuu ja huhtikuu 2007
Otos	
Kysymykset	1. ”Haluatko asettua asumaan Pyhäjoelle valmistumisesi jälkeen?” 2. ”Oletko harkinnut yrittäjäksi ryhtymistä?”

2006 peruskoulunsa päättäneet

Koko ikäluokka 55, josta eri ammattioppilaitoksissa ja yhteystiedot selvillä 16. Näistä haastateltuja 9 (56%)

Kysymys 1: Kyllä 7 (78%), ei 1 (14%), ei osannut sanoa 1 (11%)

Kysymys 2: Kyllä 5 (55%), ei 3 (33%), ei osannut sanoa 1 (11%)

2005 peruskoulunsa päättäneet

Koko ikäluokka 51, josta eri ammattioppilaitoksissa ja yhteystiedot selvillä 31. Näistä haastateltuja 10 (32%).

Kysymys 1: Kyllä 7 (70%), ei 2 (20%), ei osannut sanoa 1 (10%)

Kysymys 2: Kyllä 3 (30%), ei 3 (30%), ei osannut sanoa 4 (40%)

2004 peruskoulunsa päättäneet

Koko ikäluokka 52, josta eri ammattioppilaitoksissa ja yhteystiedot selvillä 15. Näistä haastateltuja 9 (60%).

Kysymys 1: Kyllä 6 (67%), ei 1 (11%), ei osannut sanoa 2 (22%)

Kysymys 2: Kyllä 2 (22%), ei 7 (67%)

Ikäluokat 2004 – 2006 yhteensä 158, joista eri ammattioppilaitoksissa ja yhteystiedot selvillä 62. Näistä haastateltuja 28 (45%).

Kysymys 1 ”Haluatko asettua Pyhäjoelle valmistumisesi jälkeen?": Kyllä-vastauksia 20 (71%), ei-vastauksia 4 (11%), ei osannut sanoa 4 (11%)

Kysymys 2 ”Oletko harkinnut yrittäjäksi ryhtymistä?”. Kyllä-vastauksia 10 (36%), ei-vastauksia 13 (46%), ei osannut sanoa 4 (18%)